

✱ TOONEEL ✱
BIBLIOTHEEK
ONDER LEIDING VAN L. SIMONS

T

B

HERMAN HEIJERMANS

ÉEN MEI

DRAMATISCHE SCHETS IN ÉEN BEDRIJF

G

L

UITGEGEVEN DOOR DE
MAATSCHAPPIJ VOOR
GOEDE EN GOEDKOOPE
LECTUUR - AMSTERDAM

40 CENTS

EÉN MEI

TOONEEL
BIBLIOTHEEK
ONDER LEIDING VAN L. SIMONS

UITGEGEVEN DOOR:
DE MAATSCHAPPIJ VOOR GOEDE EN
GOEDKOOPE LECTUUR • AMSTERDAM

An owl is perched on two open books, facing forward. The entire scene is framed by a dense, ornate border of leaves and flowers.

HERMAN HEIJERMANS

EÉN MEI

DRAMATISCHE SCHETS IN ÉÉN BEDRIJF

HET RECHT VAN VERTOONEN VOORBEHOUDEN
VOLGENS DE WET OP HET AUTEURSRECHT
VAN 28 JUNI 1881, STAATSBLED No. 124. :-:

A large, stylized urn or vase is centered at the bottom, containing a bouquet of flowers. It is flanked by two large, detailed roses. The entire bottom section is framed by a dense, ornate border of leaves and flowers, matching the top border.

„Eén Mei” werd begin 1900 voor eene arbeiders-
tooneelvereeniging geschreven.

PERSONEN.

VROUW BOER
TOON, }
NETJE, } haar kinderen
PIET, haar schoonbroer
BUURMAN-SCHOENMAKER
ARI
DRIES
ARBEIDERSKINDEREN

Eene arbeiderswoning. In den achtergrond een deur,
twee ramen met bloemrekken en hanggordijnen.

E É N M E I.

EERSTE TOONEEL.

VROUW BOER. TOON. NETJE.

(Toon en Netje eten boterhammen aan de gedekte tafel. Vrouw Boer strijkt).

Toon.

Heb geen honger, moe!

Vrouw Boer.

As je niet eet, blijf je thuis.

Toon.

'k Lûs niet, moe!

Vrouw Boer.

Eten hoor! En as je weer zeit dat je niet lust, krijg je voor je broek. *(tot Netje)*: Nee, korsten opeten.

Netje.

'k Hè-zoo'n pijn in me mond.

Vrouw Boer.

Jawel, dat kennen we...

TWEEDE TOONEEL.

DE VORIGEN. PIET.

Vrouw Boer *(tot Piet)*.

Goed dat je komt, oom Piet. Meneer Toontje lûst niet meer en de juffrouw wil de korsten laten staan!

Piet (*vroolijk*).

Pas op hoor — anders mag je niet mee!

Vrouw Boer.

Weet je hoe vroeg die twee op waren? Om vier uur!
'k Heb met ze te stellen. Niet zulke happen nemen,
jongen! Je stikt 'r nog in!

Piet.

Toontje. Toontje, mors niet met brood — is 't 'r niet
dan motten we dood...

Vrouw Boer.

'k Gloof dat als 'k jou met me ijzer aai, je 'r nóg
op weet te rijmen.

Piet.

Alles rijmt in 't leven, schoonzuster: wil je brood,
werk je dood — om te eten mot je zweeten — arbeiders,
armoelijders — hongerloon van je patroon — aanbod
en vraag, leege en volle maag — fabriek: leg je ziek...

Vrouw Boer (*lachend*).

Hou op!...

Piet.

Bliksem wat 'n fijne hemden heb je daar! 't Lijkt 'r
wel een van 'n mintenee...

Vrouw Boer.

Laat ze 't maar niet hooren... 't is de wasch van
mevrouw Jansen.

Piet.

Wasch jij voor de vrouw van den directeur? (*neemt
z'n pet af*). Dienaar, hemd-van-mevrouw. Allemachtig,
dat wordt 'n Nederlandsche boel,...

Vrouw Boer.

Wat vertel je nou weer, malloot?

Piet.

'n Wit hemd vol blauwsel en 'n mevrouw 'r in, rood op de graat... In orde! Zeg, 't is om te bezwijken, met al jouw strijken voor de rijken...

Vrouw Boer.

...Hou op! — Eten Toon! Niks laten staan!

Piet.

Da's me 'n lol, hè, jonges? Jullie zou wel willen dat 't elken dag Eén Mei was, hè? Weet je nou wàt Eén Mei is, Toon?

Toon.

Ja, oome.

Piet.

Wat dan?

Toon.

Dat de arbeiders vrinden van mekaar motten wezen en mekaar bijstaan...

Piet.

En verder?...

Toon.

Dat ze minder motten werken as vader...

Piet.

En hoeveel uren werkt vader?

Toon.

Van 's morges vijf tot 's avons acht.

Piet.

Knappe jongen! — 't Is beroerd dat Willem vandaag mot sjouwen. *Ik* heb 't verdomd.

Vrouw Boer.

Voor jou was 't makkelijk — je kameraden deeën mee — maar bij hem — geen drie. As 'r één 't

werk neerlei kreeg-ie gedaan, zei Jansen gister. Hij wou vanmorgen tòch thuis blijven om naar de meeting en 't kinderfeest te gaan — ik heb 'm bepraat. Voor één dag mag-ie je bestaan niet offeren. Da's gekkepraat. D'r staan hongerlijers genoeg klaar om in te vallen. Geef me ijzer is an, zeg...

Piet (*met het ijzer zwaaiend*).

Met zoo'n gloeiend ding most je de buigende nekken van al de kameraden kennen stijven. Au!

Vrouw Boer.

Dat komt 'r van as je zoo'n bóél wil!

Piet.

Làchen jullie daarom, rakkers?... In èlk geval ik heb 'n verrassing voor Willem as-die thuis komt (*lachend*). 'k Heb 'n gedicht gemaakt...

Vrouw Boer.

Jan de rijmer!...

Piet.

En dat mot Toon vanavond voorlezen. Vooruit probeer me poot is...

Toon.

Mot 'k dat vóórlezen, oome?

Piet.

Ja — en trek niet zoo'n zuur snuit! As je klaar ben mag-ie weg. Vooruit!

Toon (*lezend*):

Zoodra as de zon maar effetjes schijnt
 Mot me vader na de fabriek toe —
 En 's avons as we slaapies doen
 Dan komt-ie werom na moe.
 Eenmaal in de week krijgt-ie loon
 Van Jansen, z'n petroon.

Vrouw Boer (*lachend*).

Hè! Dat mot je de koningin zenden...

Piet.

Hou je mond. We zijn 'r nog lãnge niet... Vooruit!

Toon (*lezend*):

's Zondags benne we allemaal thuis,
Is vader z'n gezicht gewasschen,
Dan eten we aarpels, spek en saus
Staat moeder niet te plassen.
Maar om vijf uur, Maandag, is 't gedaan
Is-die alweer an 't werk gegaan.

Als 'k ouwer wor, het oom Piet gezeid
Mag 'k ook zoo plezierig leven
De petroon die vader centen betaalt,
Die wil ze mijn ook wel geven.
Danga 'k werken van vroeg tot laat (op straat.
Want as je 't niet doet — zeit oome — sta je

Me zussie en ikke, die bidden 's nachs
Lieve Heer, laat vader werk houen
As de petroon 'm niet langer wil,
Dan benne we verkouen.
Dan worde we uit 't huissie gezet
En buiten 't huissie vin je geen bed.

Vrouw Boer.

Nee — dat vin je net niet...

Piet.

Suscht! 'r Komt 'r nog één. Langzaam lezen, jongen.

Toon.

Op *Eén Mei*, da's vandaag, dan maken we pret,
De vogeltjes zitten te fluiten,
De ooievaar kijkt uit z'n nest

En de arbeiders trekken na buiten.
 Dan plukken ze blokken en leggen in 't groen,
 En 't volgend jaar, vader, mot je 't óók doen...

Magge we nou weg, oome? (*legt het papier op de tafel*).

Piet.

Nee jongen — 't is nog veel te vroeg. Je heb nog
 'n uur de tijd.

Netje.

Magge we dan buiten spelen, moe?

Vrouw Boer.

Ja — ruk maar uit. Jullie zeurt me kop gek! Niet
 van de deur weg, hoor!

DERDE TOONEEL.

VROUW BOER. PIET.

Piet.

Wat zijn ze uitgelaten, hè? (*schenkt zich een kop
 thee in*). Tja, ouwe — wij hebben die Mei-feestjes in
 onze jeugd niet gehad — wij kregen geen chocola en
 krentenbollen (*slobbert thee*) — Tja, as je zoo nagaat —
 god weet hoe de tijd veranderd zal zijn, als hùn kin-
 deren Mei vieren.

Vrouw Boer.

Loop met je komiekigheden! Wie praat 'r van
 de kinderen van 'n paar dreumessen! 'k Heb geen
 tijd grootmoeder te worden (*pakt strijkgood in een mand*).
 Vier overhemden, acht boorden, zeven paar manchetten.

Piet.

Ga je uit?

Vrouw Boer.

Me wasch wegbrengen en centen beuren. Schrijf
 't brief-ie is.

Piet.

Heb je papier? Nee da's me vèrs. Wacht 'r zit nog 'n stukkje wit an! (*scheurt het af*). Zoo (*schrijft*). Nota voor mevrouw Jansen en d'r man die na de duvel dansen kan.

Vrouw Boer.

Dàt zal je d'r aflaten! Nou, schiet op! Vier overhemden tegen 25 cent.

Piet.

Een gulden.

Vrouw Boer.

En acht boorden — drie cent.

Piet.

Vier en twintig.

Vrouw Boer.

En zeven paar manchetten tegen zes — en twee blouses tegen 'n kwartje. Hoeveel heb-ie?

Piet.

Twee honderd zestien gulden.

Vrouw Boer.

'k Wou dat 't waar was.

Piet.

Zal 'k 'r nog onder zetten: Bejour — ik hiet vrouw Boer...

Vrouw Boer.

Malle duvel schei uit! — Nou tot strakkies. Hou 'n oogje op de kinderen. As 'k terugkom zal 'k ze wegbrengen.

Piet.

Saluu! De complimenten!

VIERDE TOONEEL.

PIET. EEN BUURMAN-SCHOENMAKER.

Piet. (*Stopt een pijpje. Uit de verte zwelt kindergezang. Lachend luistert hij:*

„Blijf daar nou niet in de regen staan, regen staan
 „Kijk je wordt heelemaal nat,
 „Kom nou maar liever na binnen toe, binnen toe
 „Kom in de kamer mijn schat.
 „Meiregen maak dat ik grooter wor, grooter wor
 „Groot zijn dat wensch ik zoo zeer,
 „En als ik dan eenmaal grooter ben, grooter ben
 „'k Sta in de regen nooit meer.”

(*Bij de laatste woorden werpt hij de deur open. Een bende vroolijke jongens en meisjes trekt voorbij, de jongens met meitakken en roode sjerpen, de meisjes met meibloemen in 't haar. Hoera-geroep. Dan hernemen ze het liedje. Het gezang sterft weg. De buurman, z'n pijpje rookend, komt in de deuropening.*

Buurman.

'n Levenmakers! Jullie Toon kan meedoen!

Piet.

Dat geloof 'k.

Buurman.

Mijn jongen lapt 't 'm nog niet.

Piet (*dampend*).

Lapt 't 'm niet?

Buurman (*genoegelijk-dampend*).

Nee — die schreeuwt alleen 'snachts as die z'n speen niet kan vinden. Dan mot *ik* me bed uit — 't vrouws-volk is lastig! — en dan sta je in de wieg te grabbelen om 't ding te zoeken. Vannacht greep 'k midden in de... Hahaha! Maar as vader kan 't je niks bommen. — En

dàn mot je zien hoe zoo'n rakker lurkt! Dat flik jij 'm niet!

Piet.

Wil 'k graag gelooven. Heb in geen jaren de borst gehad! Hahaha! Alles ontwen je!

Buurman.

Hahaha! — Wat 'n dag, hè? 't Is gewoon warm. En hoe de boomen zoo inééns zijn uitgelopen. Het je broer ook vrij genomen?

Piet.

Mocht niet — anders kreeg-ie gedaan.

Buurman.

Dacht 'k wel. Enfijn je hèt 'r niks an.

Piet.

Zoo.

Buurman.

Voor de kinderen is 't 'n aardigheid — maar voor groote menschen... 'n Staking gaat 'r mee door, daar heb je voordeel van as-die lukt. — Maar 'n dag vrijaf is flauwe kul. Je mot 'm toch zèllef betalen...

Piet.

Zoo.

Buurman.

Zijn d'r geen Zondagen genoeg — méer as me lief is? Ik werk de hééle Zaterdagnacht deur om me schaaï van de Zondag in te halen. En zoo twee Paaschdagen en twee van Pinksteren is 'n nadeel in je zak...

Piet.

Toen jij knecht was, heb je ook anders geredeneerd. Verdomd: zoodra as de arbeider baasje wordt, kletst-ie met de patroons...

Buurman.

Dat lieg je — dat doe 'k niet! — Ik zit op 'n huur

van drie gulden. — 'k Heb 'n vrouw, drie kinderen en 'n moeder. — En de reparaatie van schoenen wordt me tegenswoordig betaald! Voor zolen en achterlappen reken je de menschen je arbeidstijd nog niet eens an en centen ken je niet binnenkrijgen. Vannacht heb 'k tot vier opgezeten...

Piet.

Mèt je leerjongen...

Buurman (*driftig*).

Wat zou dat?

Piet.

Hoevéel verdient-ie bij je?

Buurman.

Gaat je niet an!

Piet.

Nee, 't gaat me niet an. Maar nou mot jij je jongen is vragen over Eén Mei.

Buurman.

'k Ben zèlf werkman...

Piet.

Man, ik val je niet lastig — 'k weet bliksems goed dat je mot tobben — 'k snap dat as je 'n paar weken je huur niet betaalt, je weer voor 'n patroon mot gaan zitten — maar jullie schijnt 'r lol in te hebben òns tegen te werken, als wij voor je belangen opkomen (*roepend*). Hé, Ari!

VIJFDE TOONEEL.

PIET. EEN BUURMAN-SCHOENMAKER. ARI.

Ari (*met een bos roode bloemen op de borst*).

Fijn, hè? Ben bruijom vandaag!

Piet.

Van de fabriek voortgebleven?

Ari.

Om de donder niet, heb vrijaf.

Piet.

En me broer mocht niet...

Ari.

As je dat raait, geef 'k 'n rondje, jou ook, ouwe schoenfrak! Wil je 'n blom?

Buurman.

Mot 'k niks van hebben...

Piet (*lachend*).

Mot je hem vragen. Die loopt met oranje as de koningin 'n jaartje wijzer is! Hahaha!

Buurman.

Elk z'n meug...

Piet.

Ik lust geen paardevijsen! — Nou, hoe zit 't met jou?

Ari.

Ik heb vrijaf...

Piet.

Klets niet!

Ari.

Voor goéd.

Piet.

Voor goed? Sta je op straat?

Ari.

Om u te dienen. Groot verlof.

Piet.

Mòt gehad?

Eén Mei.

A r i.

En niet zuinig. Gister komt Jansen op de politoerderij, zeit langs z'n neus weg: mannen d'r mag morgen niemand wegblijven. Toen zeg ik: petroon, Eén Mei da's voor 'n arbeider méer waard as Maria d'r hemelvaart of Jezus z'n dood. — Toen zei hij: dat vraag 'k je niet! — Toen zeg ik: *ik* wou vrijaf, je hoef me geen cent te betalen. — Toen zei hij: hou je mond, as 'k née zeg, is 't née. — Toen ik weer: meneer 'k vraag je fatsoenlijk één dag vrij — wat bliksem, de heeren nemen vacantie, waarom zal ik niet één dag krijgen — waar of niet? — Toen hij nijdig: donder dan dadelijk op — toen ik: stik en ben weggelopen. O zoo. Ik ben 'n vrije jongen en 'k wist tòch dat-ie 'n pik op me had van wege 't laatste relletje. Hoe zie 'k 'r uit? As 'n heer, hè?

B u u r m a n.

Nou, ik vin 't stòm...

A r i.

Stom is as je niet praten kan, schoenfrik.

B u u r m a n.

Wat heb je gewonnen?

A r i (vroolijk).

Dat kan 'k je voorrekenen... Winnen doe je altijd! Tel op je vingers. Je kapot werken van 's morgens tot 's avonds voor de som van zeven gulden en vijftig heele centen da's 'n hël niet? Krepeer 'k nou van honger, dan heb 'k profijt. Uit de hel *in* de hel is gloeiend onmogelijk! Hahaha! Hahaha! Is die goed, schoenfrik? (*stompt hem in z'n buik*). Hahaha! Geef me 'n vlammetje op de valreep van 't vagevuur, Piet!...

B u u r m a n.

Je mot 't zellef weten — *ik* vin 't jongeswerk om 'r uit te loopen voor één dag lolmaken en zuipen...

Ari (*driftig*).

Wie zuipt 'r, gedooome!

Piet.

Laat 'm kletsen! — Je ben te stom, vent, om voor de duvel te dansen.

Buurman.

Mag jij zeggen...

Piet (*driftig*).

Zuipen doen ze op jùllie feesten — wij hebben geen jenever noodig as we bij mekaar zijn — wij denken vandaag an andere dingen...

Buurman.

Daar schiet je mee op! Betaal 'r je belasting van!

Piet (*tot Ari*).

Dat heeft vannacht tot vier uur met z'n leerjongen zitten wurmen. Verdomd — 't is beroerd om 't op wat ze noemen 't „Verbroederingsfeest van de arbeiders” te zeggen — wáár is 't: de grootste vijand van de arbeider is de arbeider zèlf!

Buurman.

Trouw eerst...

Ari.

'k Heb voor jou 'n betere raad, schoenfrik! Krijg 'n patroon die je zóó uitzuigt, zóó afbeult dat je verstand van de weromstuit terugkomt! 't Zou voor jou en anderen 't éénige zijn.

Buurman.

Trouw eerst. Goeien dag!

Piet.

Dag patroon!

Ari.

Dag bommensmijter!

ZESDE TOONEEL

ARI. PIET.

Piet.

Stumper! Je kan 's nachts èlk uur voorbijkomen en je ziet 'm werken achter z'n gordijn. Voorverlejen week, heit-ie me verteld, zat-ie zes-en-dertig uur op z'n kruk. Geel as safraan, uitgeperst en nog geen benul van solidariteit. Begin met zoo'n stakker te rede-neeren over 'n wettelijk vastgestelden arbeidsdag van acht uur en hij verklaart je gek! Al de ellende van 'n leven as 'n slaaf en niet zoóveel verzet...

Ari.

Op Eén Mei mot je denken: alles komt terecht. Hoor, daar heb je de kinderen. Aardig, hè? ... Verroest, wat zingen ze lief.

ZEVENDE TOONEEL.

ARIE. PIET. TOON. NETJE. DE KINDEREN.

De twee mannen luisteren glimlachend. De kinderen zingen:

„In Holland staat een huis, ja huis,
En in Holland staat 'n lindelaan;
Falderie, faldera, falderopsasa,
En in Holland staat 'n huis.”...

Voor de deur vatten zij elkander's handjes, beginnen een rondedans, zetten in:

„Daar ging een patertje langs de kant
Hei, 't was in de Mei,
Hij vatte zijn zoetelief bij de hand,
Hei 't was in de Mei zoo blij
Hei 't was in de Mei (enz.)

Toon, die midden in den kring staat, kiest een blond

meisje met groote Meibloemen in het haar. De kinderen vallen weer in:

„Kom Pater geef je non een zoen,
Hei, 't is in de Mei!
Dat mag je nog wel zesmaal doen,
Zesmaal, zesmaal, zesmaal doen,
Hei, 't is in de Mei!”

Ari (uitgelaten).

Ik doe mee jongens! (*danst in den kring. De kinderen: „Kiezen, kiezen, kiezen, kiezen, kiezen!” Het blonde meisje kiest Ari. Gelach en gejuich. Ari tilt het kind op, zoent het.* 'k Zal je nog mooier maken Marietje! (*steekt zijn roode bloemen in het vlasbond van het kind*). Wie zingt 'r mee? Ik weet 'n pracht van 'n lied! (*heft het aan*):

„Kom zusjes en broertjes 't klokje dat slaat ¹⁾
Kom krijg nou je hoed en je pet,
En zeg nou je va en je moe goeiendag
Op straat, overal opgelet,
Loop goed langs de huizen, anders val je misschien
Je moet ook heel goed na de rijtuigen zien,
Kom zusjes en broertjes maak voort. (*bis*).

(*De kinderen vallen dadelijk in. Ari, voorop met het meisje op z'n schouder, loopt een paar maal in cirkelgang, marcheert het straatje in. Het gezang sterft weg.*)

ACHTSTE TOONEEL.

PIET. DRIES.

Piet (*sluit fluitend de deur, neemt z'n vers op. Driftig geklop*).

Hallo!

¹⁾ Wijze: De Watergeus voor De Briel.

Dries (*angstig rondziend*).
 Is — is z'n vrouw uit?
 Piet (*schrikkend*).
 Wat is 'r?
 Dries.
 Christus nog toe!
 Piet.
 Wat is 'r dan?...
 Dries.
 't Is niet zoo héél erg, zie je... maar... Nou je mòt
 't hooren...
 Piet.
 Is 'r met me broer...? (*Dries knikt*). Zeg dan op!
 Dries.
 Na 't gasthuis gebracht...
 Piet (*heftig*).
 Na 't gasthuis? Waarvoor?
 Dries (*aarzelend*).
 Om... om... Had erger kennen wezen...
 Piet.
 Nou dan!... Nou dan!...
 Dries (*angstig-stroef*).
 D'r heit niemand schuld an... Hóé 't an is gekomen
 weten we niet... Ik hoor gillen, spring de trap af en
 Jezus — Jezus...
 Piet.
 Toe nou!...
 Dries.
 De stoomzaag had 'm te pakken...
 Piet.
 De zaag!... De záág!...

Dries.

Z'n eene arm bij z'n schoer...

Piet (*wild het hoofd in de handen*).

God, god, god...

Dries.

Heit 'n drijfriem willen afleggen — lag voorover as 'n zak — en 'n bloed — 'n bloed — 't was opgespat tot an de...

Piet.

Hou je mond, Dries!

Dries.

Toen hebben we 'm opgenomen — zoo gauw as we konden, weggedragen. Nou leit ie — buiten westen...

Piet (*z'n pet opnemend*).

'k Ga mee.

Dries.

Da's goeie. 'k Ben 'r kapot van. De héele arm 'r af...

Piet.

Vooruit.

NEGENDE TOONEEL.

DE VORIGEN. ARI.

Ari.

Die kindren zijn... Waar ga je heen?

Piet.

Me broer — verdomme me broer... (*valt met het hoofd op de tafel*).

Dries.

Ongeluk gebeurd...!

Ari (*verschrikt*).

Met Willem Boer?

Dries.

Z'n arm d'r af tot z'n schoer...

Ari.

Allemachtig!...

Piet (*opspringend*).

Vooruit Dries!

Ari.

En je schoonzuster, Piet... Hoe mot die 't hooren?

Piet.

Weet 'k niet! Daar kan 'k nou niet over denken!
Mot na 't gasthuis!...

Dries.

Ja — da's beter — je kan nooit weten...

Ari.

Loop nou niet vòrt!... Mot ze 't van vreemden...?

Piet (*nerveus*).

Zeg jij 't 'r — ik kan 't niet... Kom Dries...

Ari.

Wat mot 'k zeggen... 'k Weet nog niet eens...

Piet (*driftig-gehaast*).

De stóómzaag heit 'm gegrepen — toen die 'n drijf-
riem... Meer weet 'k niet... leit in 't gasthuis.

Dries (*wijzend*).

Tot hier toe 'r af...

Ari (*angstig*).

God-almachtig!... En dat vandaag! Vandaag!

Piet.

Zeg an me zuster — née, zeg niks...

TIENDE TOONEEL.

ARI. TOON.

Ari (*loopt driftig op en neer*).

Toon (*zijn pet versierd met Meigroen, 'n roode sjerp om*).

Is moe 'r nog niet?

Ari.

Nee...

Toon.

En ze zou ons brengen... De andre kinderen zijn al weg... En waar is oom Piet, dan?

Ari.

Weet 'k niet...

Toon.

Hei-je oome z'n versie gelezen, Ari?

Ari.

Nee. — Praat niet zoo'n boel!

Toon (*het papier opnemend*).

Zal 'k 'n stukkie voorlezen?

Ari.

Nee! Hou je mond! — Hier heb-ie 'n cent. Daar mag-ie balletjes voor koopen.

Toon (*lachend*).

'k Mag geen cente annemen...

Ari.

Van mijn wel. Ga maar gauw... (*Het kind neemt verheugd de cent aan, holt de deur uit*).

ELFDE TOONEEL.

ARI. VROUW BOER.

*Ari (plompt op een stoel bij
de tafel, ziet het vers, neemt
het in de handen, leest het,
smijlt 't woest neer).*

Verdomd!

Vrouw Boer.

Daar ben 'k weer, Piet! (verrast) Wat mot jij hier?

Ari.

Zoo maar... 'k Zou wachten... Piet is — Piet is
'n hoekie om — komt daalijk...

Vrouw Boer.

Wat doe jij ráár... En wat zie je d'r piekfijn uit!...
(verbaasd). Uit je werk geloopen?

Ari.

Ja, gister.

Vrouw Boer.

Jij durft! En nou hei-je gedaan?

Ari.

Jà...

Vrouw Boer.

Dà's lef hebben! — O, nou begrijp 'k wat mevrouw
Jansen meende. Die vertelde van 'n relletje gister. Was
jij dat? — Maar 'k hè-d'r geveegd. — Gister, zeit ze,
het me man een van de arbeiders ontslagen, die Eén
Mei wou hounen. Wat willen jullie toch met je Eén Mei,
vraagt ze. Dat gaat in drieën, zeg ik: acht uur werk,
acht uur leven as mensch en acht uur slapen. Toen zeit
zij... Wat scheelt jou, Ari...

Ari.

Zie je... Piet heit me opgedragen... Verdomd as
'k kan...

Vrouw Boer.

Niet je kop laten hangen, jongen... Morgen ander werk... Kijk is (*opent haar boodschappenmand*). Hoeveel denk je dat 'k voor die acht heb betaald?...

Ari.

Weet 'k niet...

Vrouw Boer.

Eén kwartje. Willem is dol op visch.

Ari.

Van Willem gesproken...

Vrouw Boer.

Wat dan?... (*De visch overwerpend in een emmer*).

Ari.

Die verdomde, vervloekte fabriek...

Vrouw Boer.

Goed zoo. Vloek maar. Dat zal je luchten. Nou effetjes water opzetten, afruimen en Toon en Netje na 't terrein brengen.

Ari.

Ken niet. Vrouw Boer — mot je spreken...

Vrouw Boer.

Spreek op. 'k Mag toch wel ruimen, niet?

Ari.

Nee — mag je niet.

TWAALFDE TOONEEL.

DE VORIGEN. TOON. NETJE.

Toon.

Hoera — daar is moe!

Netje.

Kom nou moe, 't is al zoo laat...

Vrouw Boer.

Ja, jongens — nou gaan we 'r daalijk van door — eerst nog water opzetten en jullie boel... — Hier, steek in je zak 't gedicht van Piet de rijmer. — Nou Ari, vertel...

Ari.

Stuur de kinderen weg...

Vrouw Boer (*vroolijk*).

Is 't zoo'n geheim?...

Ari.

'n Geheim niet... maar... Toe nou, d'r is haast bij...

Vrouw Boer.

Haast?

Ari.

D'r is iets gebéurd...

Vrouw Boer (*schrikkend*).

Met wie?

Ari.

... De kinderen...

Vrouw Boer.

... Haast?... Gebeurd?... Ga jij en Netje hiernaast je handen wasschen!...

Toon.

't Is al zoo laat...

Vrouw Boer.

Niet tegenspreken... En wachten tot 'k je roep — anders blijf je thuis. (*De kinderen zeurig af*).

DE TIENDE TOONEEL.

ARI. VROUW BOER.

Ari.

... Willem is...

Vrouw Boer.

Is 'r met Willem wat?...

Ari (*verlegen*).

Dat wil zeggen... Hij is — op de karwei niet lekker geworden...

Vrouw Boer.

En dat zeg je nou pas!...

Ari (*bedremmeld*).

Je heb me niet an 't woord laten kommen... 'k Heb 't al tienmaal gewild... Piet is na 'm toe...

Vrouw Boer.

En verder?...

Ari.

Verder... Verder... Dat ken 'k je niet in 'n paar woorden zeggen... Je mot meegaan...

Vrouw Boer.

Na de fabriek?

Ari.

Nee... Na 't gasthuis...

Vrouw Boer (*gillend*).

Na 't gasthuis!... Dan is 'r 'n ongeluk! (*hij zwijgt*)...

Ari.

Z'n arm heit-ie bezeerd... Blijf 'r nou kalm bij...

Vrouw Boer.

Ik ga d'r heen...

Ari.

Piet zal wel daalijk werom kommen...

Vrouw Boer.

... 'k Mot 'm zelf zien... Jij liegt — dat zie 'k an je gezicht... (*schreeuwend*) Is-ie dóód?...

Ari.

Nee — bij God niet — z'n arm is 'r af...

Vrouw Boer.

... Z'n arm... 'r af... Groote God!... (*snikt met het hoofd in de handen*).

VEERTIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN. TOON. NETJE.

Toon.

Maggen we kommen, moe?...

Ari.

Weg jullie!...

Netje (*angstig*).

Waarom huilt moe?...

Vrouw Boer (*opvliegend*).

Ik ga 'r heen...

Toon.

En wij dan, moe?...

Vrouw Boer.

Thuisblijven! Thuisblijven!

Ari (*sussend*).

Vader is ziek geworden...

Vrouw Boer.

Jij wil wel op ze passen, hè?... O God, 'k kan haast niet...

Ari.

Drink even...

Vrouw Boer.

Nee, 't zal wel gaan... Zoet zijn jullie — hoor — hoor... (af).

VIJFTIENDE TOONEEL.

ARI. NETJE. TOON.

Netje (huilerig).

Ik wil met moe mee...

Ari (haar opnemend).

Strakkies, hè? Groote meid zijn...

Toon.

As vader ziek is, wil 'k niet eens na 't feest...

Ari.

Jij ben 'n dappere baas...

Toon (stevig).

En dan doe 'k me sjerp af...

Ari.

Braaf...

Toon.

Zal 'k de blommen uit me zus d'r haar doen?...

Ari (dof).

Ja, doe jij dat...

Netje (huilerig).

'k Wil me blommen houden...

Ari.

Niet huilen! Laat ik 't maar doen, wat? (haalt met voorzichtige gebaren de Meibloemen uit het haar van het

meisje). Zoo. Zoo. En nou die leelijke gele ook. En die nog. As vader ziek is, mag-ie geen bloemen dragen... Zoo...

T o o n.

En motten we op moe wachten, Ari?...

A r i.

Ja... Dan zal ik jullie zoolang 'n vertelsel vertellen (*smijt de bloemen op den grond*)... Kom bij me staan, jongen... Daar was is... Nee, laat de bloemen leggen!... (*dof-starend*). Daar was is 'n man — en die man wou... die wou... (*De kinderen luisteren*).

Amsterdam, April 1900.

(*Doek*).